

TEATRUL ACADEMIC

„V. MAIAKOVSKI“

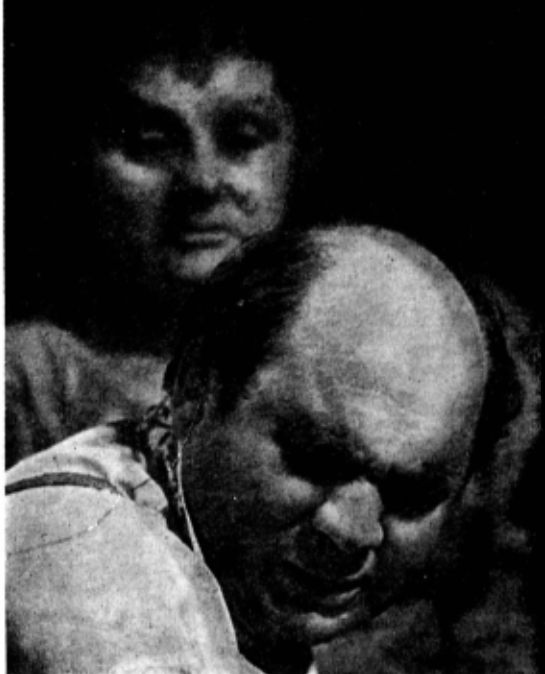
- Înfrîngerea de ALEXANDR FADEEV
- Copiii lui Vaniușin de S. NAIDIONOV
- Talente și admiratori de A. N. OSTROVSKI

În muzeul imaginar al cronicarului dramatic și poate al publicului nostru, Teatrul „Maiakovski“ se asociază cu imaginea unui mare podium, patru plane. „Prometeul“ lui Scriabin și corul așezat pe scaune, comentînd Povestea din Irkutsk; cu „puntea japoneză“ din Hotel Astoria pe care moare un imberb adolescent, cu proiecția clădirilor din Leningrad pe uriașul tapet-stampă din camera de hotel negustoresc, situînd-o în vîltoarea evenimentelor din orașul-erou — imagini monumentale în plastica și sonoritatea lor, ce traduceau viguros patetismul revoluționar și convenția teatrală declarată, specifice lui Nikolai Ohlopkov, continuator, pe

scena fostului Teatru al Revoluției, al teatralității și modului de „reprezentare“ inițiat de Meyerhold. Forța de șoc și totodată atracțiozitatea turneului din 1961 constau în puternica ancorare a imaginii teatrale în evenimentul politic, implantarea ficțiunii în actualitate, concept supradimensionat al prezentului materializat în planuri monumentale, grandioase. Am regăsit această tonalitate simfonică în montarea Înfrîngerii, dramatizare a celebrului roman-epopee, scriere clasică a Revoluției. Regizorul M. Zaharov (coautor cu I. Prut al decupajului dramaturgic) continuă în mod vădit tradiția spectacolului poetic elaborată practic și demonstrată teore-

*In fotografia din dreapta :
E. Leonov (Alexandr Egorovici
Vaniușin) și N. Ter-Osipian
(Arina Ivanovna) in „Copiii lui
Vaniușin“.*

*Jos : A. Djiġarhanian (Levin-
son).*

tic de Ohlopkov. Înfrîngerea e conceput ca un spectacol-oratoriu, muzica, mișcarea și replica acordîndu-se simultan în mari secvențe plastice. Înfrîngerea ne propune formula interesantă și oarecum inedită a musicalului grav, a musicalului antidivertiment ! Drumul detașamentului condus de Levinson prin taigaua exoticei Primorie, drumul „înfrîngerii” e comentat prin dans și sălbatică explozie de veselie de către protagoniștii înșiși ce devin comentatori ai trecutului. Termenul „înfrîngerii” își dobîndește reala lui semnificație istorică, prin această ingenioasă soluție scenică explicînd spectatorului de azi ceea ce presimțeau partizanii lui Levinson, jertfîndu-se, ca într-o altă „tragedie optimistă”. Cu mult profesionalism, interpreții „povestesc” acest episod, decupînd un moment din mitologia revoluției și plasîndu-l într-un spectaculos legendar. Către acest „legendar” converg toate componentele reprezentației într-o osmoză tehnică impecabilă.

Scenografia (V. Levental) ne reamintește vechile spectacole revoluționare ale teatrului. Un podium înclinat, trunchiuri de copaci în fundal sugerînd taigaua (dar nu întotdeauna inspirat luminate) devin un cadru sugestiv prin austeritate. Muzica lui A. Nikolaev, cu accente simfonice, leit-motive nostalgice, întermezzouri evocatoare și dramatice acorduri, are funcția unui real decor, se infiltrează în acțiune, fiind deopotrivă personaj și narator al dramei. Riguroasă, caligrafică, într-o ireproșabilă execuție, mișcarea scenică are aici o funcție semantică de

G. A. Anisimova (Nina Vasilevna Smelskaia) în „Talente și admiratori“ de A. N. Ostrovski.

și Levinson rămâne impresurat de sulițele dușmănoase ale tovarășilor săi ; prinderea și executarea lui Metelița, moment de balet fantastic și atroce, în care gesturile ofițerului alb, ucigaș, sînt parcă filmate cu încetîntorul. Am putea obiecta că de-a lungul montării găsim și cîteva „images d'Epinal“, tablouri vivante, rezolvate facil cu mijloace banale. Dar, dincolo de ele, am apreciat virtuozitatea echipei și a dirijorului ei în construirea acestui manifest poetic ce demonstrează capacitatea unei dramaturgii, înnoitoare prin substanța sa, de a crea și noi formule de spectacol. Bazată pe ideea construirii unui ansamblu, montarea Înfrîngerii relevă capacitatea unor remarcabili actori, care, soliști fiind, știu să se integreze în orchestră. Vioara întii este aici A. Djigarhanian, interpretul lui Levinson. Într-o compoziție ce s-ar fi convenit centrată pe interiorizare, faimosul personaj al lui Fadeev apare fidel descripției literare în datele sale exterioare. „Antierou“, Levinson, mărunț, ușor adus de spate, scuturat mereu de un frig sau de o febră lăuntrică, poartă în el marile indoieli ale drumului și marea certitudine a scopului. Levinson este singurul personaj care iese din convenția legendei, comportîndu-se după regulile cotidianului firesc, fiindcă „înfrîngerea“ i-a transformat, paradoxal, destinul de viață.

primă importanță. La început risipiți pe jos, în neșicarea veșniciei, partizanii „se trezesc“, antrenîndu-ne pe tărîmul de poezie și vis al neuitatului an... Grupurile se compun, se desfac și se recompun, personaje răzlețe centrale sau episodice acaparează pe rînd atenția, pentru a se ascunde apoi în „umbra“ istoriei ; coregrafia protagoniștilor urmărește ideea drumului unei colectivități și gruparea ei în jurul comandantului. Se rețin cîteva admirabile momente de ansamblu : judecarea nechibzuitului, impetuosului și fermecătorului Morozka pentru furtul unor pepeni ; bolnavii în spitalul improvizat în taiga, moartea unora, însănătoșirea altora ; încercuit, detașamentul îi cere socoteală comandantului

Celelalte două reprezentații ale turneului, Copiii lui Vanușin de S. Naidionov și Talente și admiratori de A. N. Ostrovski, pot fi puse sub aceeași acoladă ; dincolo de vădita diferențiere stilistică în montarea lor, aceste două drame clasice readuc în fața noastră lumea de odinioară a vechii Rusii pravoslavnice. O lume cunoscută din teatrul lui Ostrovski. Suhovo-Kobilin, Cehov și Gorki : dramele descompunerii familiei burgeze, cu certuri pentru avere și autoritate, sfîșierea clanului negustoresc, aspirațiile lui ridicole spre „înalta societate“, sau umilitoarea condiție a artistului, silit să se vîndă în lumea „diavolului galben“.

Regizorul A. Goncarov a gravat în aqua forte personajele lui Naidionov, rezizind într-un extraordinar ritm carnavalesc o lume de marionete. «Am conceput spectacolul, mărturisește el undeva, privind personajele cu ochii contemporanului lui Naidionov, Maxim Gorki, care spunea : „oare atunci cînd într-un parc zoologic maimuțele se încaieră, nu se produce o tragedie?“» Măștile ridicole ale acestei „drame“, caraghioase azi, se rotesc pe scenă într-un carusel al derizoriului. Punctate simetric (și în acorduri muzicale sugestive), intrările și ieșirile din scenă au o picătură de haz grotesc, momentele ca atare desfășurîndu-se cu un marcat patos, mimarea intensei participări devenind evident o distanțată simulare. Partea a doua accentuează prin ritm și culoare mascarada, comedia transformîndu-se într-o farsă uriașă, vodevilul, într-un joc apăsător. La această dificilă performanță stilistică au răspuns cu serios antrenament toți interpreții unei numeroase distribuții, fiecare personaj devenind un excelent portret.

Pentru piesa lui Ostrovski, reputata regizoare-pedagog, elevă a lui Stanislavski și Nemirovici-Dancenko, M. Knebel, a ales de asemenea soluția „distanțării“ : regizorul de culise, personaj al piesei, devine implicit regizorul spectacolului la care asistăm. Trebuie să mărturisim însă că dincolo de această intenție și rezolvare în marcarea convenționalismului propus, reprezentația se desfășoară pe terenul unui joc obișnuit, realist, punctat doar de unii interpreți cu ușoare accente ironice.

Forța ansamblului Teatrului „Maiakovski“ rezidă în marile sale talente actricești, ce ne-au demonstrat încă o dată un riguros antrenament profesional, marea știință a compozițiilor. S-ar euveni să-i cităm pe toți, și e dificil de stabilit aici ierarhia valorică a tipurilor create de fiecare în parte : E. Leonov (în jalnicul șef al tribului Vaniușin) ; N. Ter-Osipian (în două excelente portrete — unul de stăpînă speriată de despotismul

V. Samoïlov (Ivan Semenici Velikato) în „Talente și admiratori“ de A. N. Ostrovski.

copiilor, altul, de slujnică autoritară, dar îndobitocită) ; V. Samoïlov (onctuosul Moș Pika, nehotărit între Roșii și Albi, și inteligentul latifundiar ce-și cumpără cu abilitate o acțiune) ; N. Vilkina (sensibilă, cu inteligentă, prezență scenică în piesa lui Ostrovski) ; apoi vechile noastre cunoștințe — S. Mizeri, T. Karpova, S. Nemoleaeva, I. Ohlupin, B. I. Levinson, care-și desfășoară din nou, cu forță și rafinement, talentul demonstrat și în urmă cu zece ani ; în sfîrșit. A. Lazarev, neuitatul interpret al lui Viktor, care demonstrează în toate cele trei spectacole o mare forță de radiație scenică, inedite virtuți comice, intensă forță dramatică.

Mira Iosiț